

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3952/2019
04.03.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Владан Јовановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Апелациони суд у Крагујевцу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Крагујевцу, ради поништаја решења и исплате накнаде, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1267/2019 од 10.05.2019. године, у седници већа одржаној 04.03.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1267/2019 од 10.05.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1751/16 од 15.01.2018. године, исправљеном правноснажним решењем истог суда од 21.02.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и поништено решење председника Апелационог суда у Крагујевцу број IV-СУ-22-189/16 од 17.10.2016. године, којим је утврђено да тужилци престаје право на накнаду трошкова за одвојен живот од породице закључно са 13.10.2016. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци по основу накнаде за одвојени живот од породице, почев од 13.10.2016. године до 01.12.2016. године исплати износ од 60.617,44 динара, са законском затезном каматом како је изреком наведено. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци на досуђену накнаду уплати допринос за обавезно социјално и здравствено осигурање надлежним фондовима и Националној служби за запошљавање. Ставом четвртим изреке, одбачена је тужба у делу захтева којим је тужилца тражила да се обавезе тужена да, по правноснажним решењима в.ф. председника Апелационог суда у Крагујевцу СУ-IV-25.17/10 од 02.02.2010. године и СУ-IV-25-61/10 од 10.03.2010. године и Високог савета судства бр. ... од 25.02.2014. године, почев од дана доношења пресуде настави са исплатом накнаде за одвојен живот од породице у висини од 75% просечне зараде у РС, како је изреком наведено. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да на име трошкова парничног поступка исплати тужилци 105.864,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, док је у преосталом делу захтева за законску затезну камату, одбијен као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1267/2019 од 10.05.2019. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиље, којим је тражила да се поништи решење председника Апелационог суда у Крагујевцу СУ-22-189/16 од 17.10.2016. године, којим је утврђено да тужиљи престаје право на накнаду трошкова за одвојен живот од породице закључно са 13.10.2016. године, као неоснован. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом и трећем изреке и одбијен тужбени захтев тужиље за исплату неисплаћених износа за одвојен живот од породице почев од 13.10.2016. године до 01.12.2016. године, са законском затезном каматом, доприносима за социјално и здравствено осигурање надлежним фондовима и Националној служби за запошљавање. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о парничним трошковима, садржано у ставу петом изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужиље за накнаду парничних трошкова за износ од 105.864,00 динара, са затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 и 87/), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана чланом 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а у ревизији се не указује на друге битне повреде које могу бити ревизијски разлог у смислу члана 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању на којем је заснована побијана одлука, тужиља од 01.01.2010. године обавља судијску функцију у Апелационом суду у Крагујевцу, где борави од понедељка до петка, а породица јој живи у ..., где и она има пребивалиште. Решењем Високог савета судства од 25.02.2014. године тужиљи је утврђено право на накнаду за одвојени живот од породице почев од 21.11.2013. године. На основу тог решења, Апелациони суд у Крагујевцу је тужиљи исплаћивао месечну накнаду трошкова за одвојен живот од породице која је износила 75% просечне месечне зараде по запосленом у привреди РС према последњем коначном објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, на дан исплате. Оспореним решењем председника Апелационог суда у Крагујевцу број IV-СУ-22-189/16 од 17.10.2016. године, утврђено је да тужиљи престаје право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице, закључно са 13.10.2016. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиље и поништио оспорено решење председника Апелационог суда у Крагујевцу, сматрајући га незаконитим из више разлога. Становиште првостепеног суда је да одлука Уставног суда, којом је утврђена неуставност члана 16. Закона о изменама и допунама Закона о судијама, који је у додатим ставовима 5. и 6. члана 42. предвиђао право на накнаду за одвојени живот од породице судијама судова републичког ранга и апелационих судова уз утврђивање овог права од стране Високог

савета судства, не може да утиче на постојање самог права које тужиљи припада на основу члана 5. став 1. Уредбе о накнадама и другим трошковима изабраних и постављених лица у државним органима. Такође, према становишту првостепеног суда, оспорено решење има дискриминаторско дејство у односу на тужиљу која своју функцију обавља ван места свог пребивалишта и тиме је доводи у неједнаку ситуацију са судијама које функцију обављају у месту пребивалишта, јер погоршава њен имовински положај будући да због напредовања у служби има трошкове одвојеног живота које мора сама да сноси. Поред ових разлога, додатни разлог за незаконитост решења председника Апелационог суда у Крагујевцу првостепени суд налази у чињеници да решење Високог савета судства, којим је тужиљи утврђено право на накнаду за одвојени живот почев од 21.11.2013. године и које је коначно и правноснажно, никад није стављено ван снаге другим решењем истог органа.

Другостепени суд је побијаном пресудом преиначио првостепену пресуду и одбио као неоснован тужбени захтев тужиље, налазећи да судије које судијску функцију врше у суду за који су изабрани не остварују право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице, без обзира на удаљеност претходног места рада и пребивалишта, већ то право остварују само судије које су привремено или трајно премештене, односно упућене у суд у другом месту. Такође, другостепени суд је становишта да, с обзиром на правно дејство које одлуке Уставног суда имају према члану 60. Закона о Уставном суду, оспорено решење председника Апелационог суда у Крагујевцу има карактер одлуке којом се обуставља извршење правноснажног појединачног акта - решења Високог савета судства донетог на основу законске одредбе која је проглашена неуставном, те да чињеница да Високи савет судства није донео акт којим би ставио ван снаге своје решење нема утицаја на законитост и правилност решења председника Апелационог суда у Крагујевцу.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је у овој правној ствари правилно применио релевантно материјално право када је одбио тужбени захтев, дајући за своју одлуку потпуне и јасне разлоге које прихвата овај суд, те су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права неосновани.

Законом о изменама и допунама Закона о судијама („Службени гласник РС“ број 101/2013), чланом 16. извршена је допуна члана 42. основног текста Закона додавањем два нова става и то 5. и 6. којима је прописано да право на накнаду за одвојен живот од породице имају судије судова републичког ранга и апелационих судова и да право на ову накнаду утврђује Високи савет судства.

Одлуком Уставног суда I Уз-92/2014 од 26.05.2016. године, која је објављена у „Службеном гласнику РС“ број 63/16 од 15.07.2016. године, утврђено је да претходно цитиране одредбе члана 16. Закона о изменама и допунама Закона о судијама нису у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором.

Према одредби члана 58. став 1. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“ број 109/07, 99/11, 18/13 – одлука УС, 103/15 и 40/15), када Уставни суд утврди да закон није у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, тај закон престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Републике Србије“. Одредбом члана 60. став 1. прописано је да се закони и други општи акти за које је

одлуком Уставног суда утврђено да нису у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, не могу примењивати на односе који су настали пре дана објављивања одлуке Уставног суда, ако до тог дана нису правноснажно решени, док је ставом 3. истог члана прописано да се извршење правноснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се.

Наиме, доношењем наведене одлуке Уставног суда престао је законски основ да се судијама судова републичког ранга и апелационих судова исплаћује накнада за одвојени живот од породице, сходно одредби члана 58. став 1. Закона о Уставном суду. То је и био разлог за доношење оспореног решења председника Апелационог суда у Крагујевцу, које нема карактер одлуке о укидању стеченог права, него се ради о решењу којим је обустављено даље исплаћивање накнаде за одвојени живот тужили, односно којим се обуставља извршење правноснажног појединачног акта - решења Високог савета судстав од 25.02.2014. године заснованог на неуставним одредбама Закона о судијама, сходно правилу о правном дејству одлуке Уставног суда из одредбе члана 60. став 3. Закона о Уставном суду. Сходно томе, правилан је закључак другостепеног суда да је без утицаја на законитост и правилност оспореног решења чињеница да Високи савет судства није донео акт којим би ставио ван снаге своје решење којим је утврђено право тужиле на накнаду за одвојени живот од породице, нити је такво поступање у супротности са Универзалном декларацијом о независности судства, на коју се позива ревидент.

Поред тога, одредбом члана 5. став 1. Уредбе о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима („Службени гласник РС“ бр. 44/08 – пречишћен текст и 78/12) прописано је, између осталог, да право на накнаду трошкова привременог или трајног премештаја у друго место рада, где спадају трошкови одвојеног живота од породице, остварују изабрана лица сходном применом одредаба Уредбе Владе којом се уређује накнада трошкова и отпремнина државних службеника и намештеника, осим одредаба којима су утврђени посебни случајеви у којима државни службеник или намештеник нема право на накнаду за одвојени живот од породице. Ово је норма која упућује на Уредбу о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“ број 98/07 – пречишћени текст), којом је у члану 45. прописано да се државном службенику и намештенику, због привременог или трајног премештаја у друго место рада, надокнађују трошкови селидбе, трошкови посета породици и трошкови одвојеног живота од породице. Ова Уредба је новелирана, па је тако чланом 10. став 2. Уредбе о изменама и допунама Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“ бр. 84/15 од 06.10.2015. године) прописано да државни службеник и намештеник коме је до дана ступања на снагу ове Уредбе признато право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице у складу са раније важећим прописом то право остварује до истека периода на који му је то право признато, а најдуже годину дана од дана ступања на снагу ове Уредбе.

Оспорено решење је донето правилном применом наведених норми, јер је утврђено да тужили престаје право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице закључно са 13.10.2016. године. Такође, у складу са цитираним одредбама наведених Уредби Владе, трошкови за одвојени живот од породице могу се признати

судији као изабраном лицу само у случају привременог или трајног премештаја у друго место рада, а не и у случају промене места рада због избора за судију инстанционо вишег суда на конкурс на којем се добровољно пријавио у циљу каријерног напредовања.

На основу свега наведеног, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић